

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Zrůsta, Ph.D. a soudců JUDr. Miroslavy Follové a Mgr. Zory Telecké ve věci

navrhovatele: **J. G.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX, Slovensko

proti
odpůrkyni: **J.G.**, narozená dne XXXXX
bytem XXXXX

za účasti nezletilé: **XXXXX**, narozená dne XXXXX
toho času bytem u odpůrkyně v České republice
zastoupená opatrovníkem Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
sídlem Šilingrovo náměstí 3/4, 602 00 Brno

o navrácení nezletilé do místa obvyklého bydliště,

o odvolání odpůrkyně proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2023,
č.j. 129 Nc 2506/2023-158, 129 P a Nc 285/2023,

takto:

- I. Rozsudek soudu I.stupně se **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I.stupně rozsudkem rozhodl, že soud nařizuje navrácení nezletilé XXXXX do místa jejího obvyklého bydliště v okrese XXXXX, Slovensko. Odpůrkyně je povinna zajistit navrácení nezletilé ve lhůtě 30 dnů od doručení písemného vyhotovení tohoto rozsudku. Pokud odpůrkyně v dané lhůtě navrácení nezletilé nezajistí, navrhovatel je oprávněn za tímto účelem převzít nezletilou od odpůrkyně v České republice. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
2. Proti rozsudku podala včas odvolání odpůrkyně. Zdůraznila, že konání soudu je ve smyslu § 13 Haagského dohovoru překážkou v jednání o navrácení nezletilé na Slovensko. Z předběžného právního posudku slovenského soudce, resp. zákonného soudce, je zřejmé, že má v plánu návrhu matky vyhovět a rozhodnout, že matka je oprávněna se přestěhovat a žít s dcerou v České republice, protože otec nemá jeden jediný logický akceptovatelný důvod, že by dcera nemohla žít 30 km od otce, když děti jsou oprávněné trávit spolu jen víkendy, a to střídavě jednou u otce a jednou u matky. Není pravda, že otec vyhledal psychologickou pomoc svému synovi, opak je pravdou, syn XXXXX byl pouze jedinkrát u psycholožky Š. v XXXXX. Ze strany otce tak dochází k dlouhodobému porušování a omezování základních svobod dětí a není v zájmu dětí, aby děti trpěly na úkor otce, který děti používá jako nástroj k vydírání matky a šikanuje a manipuluje děti, zanedbává jejich zdraví. Psycholožka Š. si s otcem domluvila, že vydá otcí zprávu, kde se uvádí nepravdivé tvrzení a že syn jakože má strach z matky a z rodiny z České republiky, když ho od 9. 12. 2021 vůbec neviděli. Nad psycholožkou byl vykonán dohled a ústřední kontrolní orgán v Trenčíně vydal zprávu o jejím nestandardním postupu vyšetření. Zde se jedná o ubližování synovi a šikanu dítěte, kdy otec ho manipuluje proti matce, nechá vyslýchat syna u policie, naučí syna tři fráze, aby poškodil matku u psycholožky. Tento postup je v maximálním rozporu se zdravím dětí a není v jejich zájmu, aby ani dcera XXXXX nadále podstupovala otcovo manipulování a vydírání. Městský soud v Brně nepřihlédl k základním lidským právům a svobodám týkajících se dětí, dochází k porušování mezinárodní smlouvy. Každé dítě má svobodu, důstojnost, jazyk, příslušnost, není možné, aby byla neustále zvýhodňována jedna strana. Navrácením dcery na Slovensko by došlo k velké újmě, když se o ni otec nikdy nestaral, zanedbával její zdraví atp. Ponižoval její dětskou duši a vnucoval ji život bez matky. Dcera XXXXX nebyla nikdy s otcem, když se matka odstěhovala v létě 2020 do České republiky. Městský soud nepřihlédl k doporučení ÚMPOD nenavrátit dceru, ani k vyjádření OSPODu či psychologů. Dcera XXXXX má právo na přirozený život a rozvoj, zachování totožnosti. Dcera žije na Moravě v přirozeném prostředí od svého narození. Má zde vytvořené a zakotvené zázemí přátel a rodiny. Velmi ráda chodí do Materské školy ve XXXXX a MŠ XXXXX. Otec neuznává právo dítěte udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, odmítá vstup dítěte do České republiky za svou rodinou. Otec zneužil Městského soudu v Brně, aby dceru získal do své výchovy, přitom je dcera svěřena slovenským soudem matce a otec se snaží vykořisťovat matku nejenom finančně, ale i psychicky. Každé dítě má právo na svobodu bez ohledu hranic a mělo být na zřeteli zohledňovat jazyk a mluvu dítěte, když XXXXX plynule hovoří česky a má potřebu se realizovat v českém školství a utužovat vazby v České republice. Matka je odpovědná za výchovu dítěte. U otce na Slovensku dochází k duševnímu násilí na dětech, k trýznění, vykořisťování a není v zájmu dítěte navrátit jej na Slovensko. I když otec splnil záruku a složil finanční částku 2.400 €, opětovně otec žádal trestním oznámením po matce vyplatit zpětně výživné pro děti za celý rok 2022 až 2023, než odvolací soud rozhodl. Suma, kterou matka uhradila činila asi 2.600 €, nemluvě o tom, že nájem platila celý rok a je zřejmé, že Městský soud v Brně pochybil o finanční nouzi matky. Ze Slovenska každý den cestovala za prací do České republiky, platila operaci dcery asi 1.000 €, na kterou otec nepřispěl, neměl zájem dceři v léčbě pomoci. Platila veškeré výdaje na dceru, i když byla v péči otce, který se o ni celý rok nezajímal. Platila cesty spojené se synem XXXXX, za synem XXXXX, avšak nikdy syna na Slovensku neviděla a nebyla s ním v kontaktu. Otec se odmítá dohodnout, matka řeší vše soudní cestou a jeho návrhy musí řešit s advokátem, kterého také financuje. Slovensko neposkytlo matce žádné záruky ani pomoc. Nemá podporu slovenských orgánů. Otec žije v domě na Slovensku, sám matku vyhodil,

on je vlastníkem domu. Matka je bez domova, přitom je stále na její osobu vedena na Slovensku hypotéka na dům otce, ve kterém matka nebydlí. Otec by úvěr nikdy nedostal. Byl dobrovolně nezaměstnaný, nevedl správný život a nikdy se nestaral o děti. Oba rodiče mají srovnatelné rodičovské schopnosti. Znalkyně Halašová si pak popřela znalecký posudek při jednání Okresního soudu v Považské Bystrici v roce 2021. Nejprve v posudku doporučila svěřit děti matce a u soudu řekla, aniž by je půl roku viděla, že když se děti již týden od návratu na Slovensko nachází na Slovensku, ať je má v péči otec. Znalkyně má nad sebou vykonávaný dohled z Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky. Není pravdou, že otec má příjem 850 € za měsíc, když dokáže platit více advokátů. Neustále vyhledává konflikty a nejednou maří soudy v Čechách i na Slovensku. Městský soud v Brně řádně neprošetřil poměry dítěte, které se nachází v péči matky. Dcera odmítala navštěvovat Mateřskou školu v XXXXX, nezvykla si nikdy na Slovensku, na děti, hrála si sama nebo utíkala za učitelkou, často bývala nemocná s psychosomatickými problémy. Otec zanedbal její zdraví a není v zájmu dítěte, aby se vrátila na Slovensko celkově, když si dcera často stěžovala, že ji tam ubližují. V současné době dcera potřebuje dlouhodobé rehabilitace, které jsou ji poskytnuty v České republice zdarma, kdežto na Slovensku je takový úkon zpoplatněn. Městský soud si důkladně neprošetřil situaci, mohl využít znaleckého dokazování u dětí, aby posoudil zájem dítěte. Slovenský soud má v nejbližší době rozhodovat o bydlišti, škole a lékaři dcery. Matka se nachází v hmotné a finanční nouzi a je vydírající, když se matka snaží o dítě postarat, aby dcera žila v důstojném životě. Městský soud vychází z hypotéz, že kdyby došlo k přemístění dcery na Slovensko, nebyl by to problém, než si matka bydlení najde. Otec ovšem děti matce nepředával, odmítl poskytnout dceři zdravotní péči, dcera skončila na operaci. Otec dětem vymazává matku ze života. I když matka na Slovensku pobývala jeden rok, vůbec to nepomohlo, aby se jako matka důstojně viděla a potkávala se svými dětmi. Když navštívila školy na Slovensku, odmítali ji děti předat, vše zmanipuloval otec. Nepomohly ani stížnosti na slovenskou školní inspekci, OSPOD ani psychologové. Slovenské orgány nikdy nepomohly při zajištění potřeb dítěte na Slovensku a je prokazatelné, že v České republice by nedošlo k nouzi a české úřady či centra pro děti by pomohly. Otec zneužívá návratového soudu, aby dceru získal protiprávně do své péče a neuvedl pádne důvody k tomu, že by bylo v zájmu dítěte se navrátit na Slovensko. Matka se nachází v hmotné nouzi a otec si vyloženě přeje, aby jeho dítě, dcera s matkou se staly bezdomovci v okrese Púchov. Městský soud nevyužil odkladu návratu dítěte, kdy matka žádala o odročení z důvodu probíhajícího soudního jednání na Slovensku ohledně změny bydliště, školy a lékaře XXXXX. Městský soud v Brně neprošetřil zájem blaha dítěte, kdy dcera se sžila s prostředím na Moravě a důvěrně zde vše pozná a má zde vytvořený domov. Přemístění na Slovensko by dceři neprospělo, způsobilo by ji to maximálně trauma, když se v České republice dávno vidí jako doma mezi rodinou a dětmi. Na Slovensku nezná nikoho kromě otce a bratra. Městský soud v Brně nařídil navrátit dceru na Slovensku, odmítl přihlédnout k tomu, že ÚMPOD i matka nesouhlasí s návratem na Slovensko a má k tomu závažné důvody. Dítě by utrpělo psychickou i fyzickou újmu na zdraví, dostalo by se do traumatizujícího stavu. Soud nerespektoval to, že v době návrhu otce o návrat dcery na Slovensko se dítě nachází ve výlučné péči matky, což je skutečným argumentem o nenavrácení dcery na Slovensko. Městský soud v Brně nerespektoval zájem a ochranu lidských práv a svobod dítěte. Navrhováno je zrušení rozhodnutí nebo přerušení jednání do doby právoplatného skončení konání na Okresním soudě v Trenčíně v řízení o nahrazení souhlasu otce s bydlištěm matky, se změnou školy a lékaře nezletilé XXXXX.

3. Navrhovatel navrhl potvrzení rozhodnutí soudu I.stupně a odkázal na předchozí přednesy.
4. Pověřený zástupce opatrovníka rovněž plně odkázal na svoje dosavadní předneseny učiněné v průběhu řízení.
5. Odvolací soud především dospěl k závěru, že běží o odvolání včasné, subjektivně i objektivně přípustné. Přezkoumal proto rozsudek soudu I.stupně, řízení jeho vydání předcházející, doplnil dokazování svazkem písemností zaslaných Ústředním orgánem Slovenské republiky prostřednictvím ÚMPOD, a dospěl k závěru, že odvolání nelze shledat opodstatněným.

6. Hmotně-právní úprava dané problematiky vychází z Haagské Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25. 10. 1980 (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 34/1998 Sb., dále jen „Haagská úmluva“) a Nařízení rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003 (dále jen „Nařízení Brusel II Bis“), které doplňuje a provádí Haagskou úmluvu a v některých aspektech stanoví členským státům ještě přísnější povinnosti za účelem rychlého navrácení dítěte do místa obvyklého bydliště. Procesní reflexe těchto hmotně-právních ustanovení je pak vyjádřena v ust. § 478 - § 490 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z.ř.s.“). Základními cíli shora uvedených právních nástrojů je zajistit bezodkladný návrat dětí protiprávně přemístěných nebo zadržovaných v některém smluvním státě. Přemístění nebo zadržení dítěte se považuje za protiprávní tehdy, pokud jím dojde k porušení práva péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své *obvyklé bydliště* bezprostředně před přemístěním nebo zadržením, a to za předpokladu, že toto právo péče o dítě bylo v době přemístění nebo zadržení skutečně vykonáváno nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby nedošlo k přemístění nebo zadržení. Co je však nutné zejména zdůraznit, je předmět zmíněného řízení. Soud rozhoduje v rámci řízení výlučně o tom, zda bude dítě do místa obvyklého bydliště navraceno či nikoliv. Nerozhoduje o výchově a výživě dítěte ani o styku rodičů s dítětem. Právní úprava obsažená v Haagské úmluvě je poměrně jasná a striktní. Dojde-li k protiprávnímu přemístění či zadržení a je-li podán rodičem návrh na navrácení dítěte do jednoho roku od protiprávního přemístění nebo zadržení, musí soud nařídit navrácení dítěte do místa jeho obvyklého bydliště. Tuto povinnost nemá pouze tehdy, je-li dána některá z výjimek uvedených v článku 13 nebo článku 20 Haagské úmluvy. Tyto výjimky je však nutno vykládat restriktivně a mít při jejich aplikaci na paměti, že ve své podstatě jdou proti hlavním cílům Haagské úmluvy. Článek 11 Nařízení Brusel II Bis pak stanoví, že při rozhodování o návrhu na navrácení je výjimka z povinnosti nařídit navrácení dítěte stanovená v článku 13 písm. b) Haagské úmluvy omezena na minimum, neboť i přes existenci okolností předvídaných v tomto ustanovení musí soud nařídit navrácení dítěte, pokud byla přijata vhodná opatření k zajištění ochrany dítěte po jeho navrácení.
7. Jak již bylo uvedeno shora, podle článku 3 Haagské úmluvy se přemístění nebo zadržení dítěte považuje za protiprávní, *jestliže bylo porušeno právo péče o dítě*, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán, buď společně, nebo samostatně, podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením a *jestliže v době přemístění nebo zadržení bylo toto právo skutečně vykonáváno* společně nebo samostatně nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby bylo nedošlo k přemístění či zadržení. Odvolací soud dospěl shodně se soudem I. stupně k závěru, že k protiprávnímu přemístění nezletilého dítěte z území Slovenské republiky na území České republiky došlo a dále dospěl odvolací soud k závěru, že nejsou splněny podmínky pro aplikaci výluky umožňující nenavrátit nezletilou zpět na území Slovenské republiky.
8. Odvolací soud tedy v tomto řízení není povolán, a není v jeho kompetenci, řešit ani otázku vztahů rodičů nezletilých dětí navzájem, ani otázku skutečného rozsahu výkonu péče rodičů o děti v minulosti. Pokud by odvolací soud tímto směrem postupoval, překročil by tak jednoznačně své kompetence. Odvolací soud může toliko shrnout, že navrhovatel vykonával podle práva státu obvyklého bydliště dítěte právo péče o dítě, toto mu na základě právního řádu státu obvyklého bydliště dítěte svědčilo, navrhovatel nesouhlasil s přemístěním dítěte na území České republiky, s tímto se nesmířil a řádně a včas podal únosovou žalobu.
9. Podle názoru odvolacího soudu pak těžiště daného sporu v době probíhajícího odvolacího řízení již nespočívá v řešení otázky, zda došlo či nedošlo k protiprávnímu přemístění a následnému zadržení nezletilé XXXXX na území České republiky, ale otázky, zda jsou dány podmínky pro výluku ve smyslu ust. § 13 písm. b) Úmluvy, resp. korespondujícího ustanovení Nařízení Brusel II. bis. Odvolací soud, stejně jako soud I. stupně, se s touto otázkou vypořádává identicky.
10. Podle názoru odvolacího soudu totiž zde není žádný, tím méně srozumitelný, důvod, pro který by odvolací soud konstruoval, že u nezletilé se při přemístění na Slovensko může objevit v jakékoliv formě fyzická či duševní újma, nesnesitelná situace, stručně řečeno též vážné ohrožení či stav

neslučitelný s jejím tělesným a duševním zdravím. Jak odvolací soud vícekrát zdůraznil, děti rodičů, kteří prochází partnerským konfliktem, jsou vždy do jisté míry stigmatizovány a konfliktem svých rodičů trpí. Na druhé straně Úmluva pamatuje cestou výluk na ty nejmarkantnější a nejzřetelnější případy, v nichž je třeba jinak legitimní navrácení dítěte odepřít. Je to zejména v situaci, kdy v zemi je občanská válka, hlad, epidemie, země je jiným způsobem v rozkladu, nefungují základní systémy infrastruktury atp. Dále pak v případě, kdy dítě trpí některou z psychických poruch či poruch autistického spektra, případně tělesným onemocněním, v důsledku něhož by nemohla být poskytnuta v zemi obvyklého pobytu řádná péče či dítě by nebylo bez zásadní újmy na zdravotním stavu schopné návratu.

11. To vyznívá v daném řízení poměrně paradoxně, neboť nezletilá se navrácí do obvyklého bydliště již opakovaně, v řádu nižších desítek kilometrů, navíc v rámci národností a kultur, které byly 75 let součástí jednotného společného státu a v současné době běží o dva prosperující a fungující státy Evropské unie. Odvolací soud by tak nemohl srozumitelně a přesvědčivě odůvodnit sjednání jakési individuální spravedlnosti a odeprání návratu, když odvolací soud se neztotožňuje ani se stanoviskem opatrovníka, že v rámci České republiky může být dětem poskytnuta komplexnější a systematictější péče (zde rodinná terapie). Tato péče je podle názoru odvolacího soudu obtížně realizovatelná, neboť zde existuje překážka teritoriality. Pokud rodiče budou vedeni dobrou snahou podrobit se jakékoliv mediační, edukační či facilitační péči, nic tomu nebrání, ať již na území České republiky či na území Slovenska, ale za situace, kdy by jedno z dětí mělo obvyklý pobyt na území Slovenské republiky a druhé z dětí na území České republiky, není zde žádný právní nástroj k tomu, aby český orgán vedl společnou agendu těchto dětí, i když třeba jen v rovině poradenské, pokud by s tím jeden z rodičů nesouhlasil (zde otec).
12. Stejně tak pokud běží o jiné důvody, které zazněly v průběhu odvolacího jednání, odvolací soud se nedomnívá, že běží o důvody potřebné síly a argumentační přesvědčivosti, ale spíše o přání odpůrkyně, která již má s únosovým řízením určité zkušenosti a ve vztahu k níž odvolací soud nemůže nepoznamenat, že respekt k pravomocným a vykonatelným rozhodnutím soudů a státních orgánů na území České republiky by měl být založen u každého občana, tím spíše u občana disponujícího vysokoškolským vzděláním a relativně jednoduše předvídajícího další průběh věci.
13. Zde se odvolací soud dotýká problematiky návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí odnětím dítěte, který byl – alespoň podle sdělení prvostupňového soudu – již u Městského soudu v Brně podán a je jen otázkou právní moci a vykonatelnosti zdejšího rozhodnutí, kdy by tamní soud k provedení výkonu rozhodnutí přistoupil. To je samozřejmě věc podle názoru odvolacího soudu mimořádně závažná, poněvadž nezletilá by přece neměla být navracena do místa obvyklého pobytu cestou soudního výkonu rozhodnutí, ale dobrovolně, v doprovodu matky, která by měla zajistit všechny potřebné náležitosti za účelem přemístění do země, kde jednak část svého života strávila, kde založila dětem místo obvyklého pobytu a kde také děti budou absolvovat základní školní docházku, což je ostatně v konsensu s rozhodnutím tamních soudů v řízení opatrovnickém.
14. Ze všech důvodů uvedených shora tedy odvolací soud musel podle ust. § 219 o.s.ř. rozhodnutí soudu I. stupně jako věcně správné potvrdit, včetně věcně správného výroku o nákladech řízení.
15. Vzhledem k charakteru řízení nebyly žádnému z účastníků přiznány náklady odvolacího řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **není** přípustné dovolání.

Brno 12. prosince 2023

JUDr. Jiří Zrůst, Ph.D., v.r.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Petra Kovalíková, DiS.

předseda senátu